

Advies

Aan Inspecteur-Generaal Leefomgeving en Transport
Cc.
Van Autoriteit Consument en Markt

Datum 17 november 2016
Onderwerp Waterbedrijf Groningen 2016

Management samenvatting

ACM geeft in dit rapport een advies aan de ILT over de drinkwatertarieven 2016 van Waterbedrijf Groningen. Hiermee geeft ACM invulling aan haar taak zoals bedoeld in artikel 7, tweede lid van de Drinkwaterregeling.

Het wettelijk kader voor het toezicht op de tarieven die drinkwaterbedrijven in rekening brengen voor de beschikbaarstelling en levering van drinkwater wordt gevormd door de Drinkwaterwet, het Drinkwaterbesluit en de Drinkwaterregeling. In hoofdstuk 2 beschrijft ACM de relevante artikelen.

ACM heeft de wettelijke context van haar adviestaak uitgewerkt in een toetsingskader (hoofdstuk 3). Hierin onderscheidt ACM twee stappen:

- Stap 1: toetsing van de drinkwaterkosten;
- Stap 2: toetsing van de drinkwatertarieven.

Bij de eerste stap is het van belang dat een drinkwaterbedrijf alleen kosten raamt voor drinkwateractiviteiten zoals bedoeld in de wet. Dit moet blijken uit een transparante toerekening van de kosten van een drinkwaterbedrijf naar drinkwatertaken en niet-drinkwatertaken. Wanneer de kostentoerekening niet op een correcte wijze plaatsvindt, kan dit leiden tot kruissubsidies en daarmee tot te hoge of te lage drinkwatertarieven.

Bij de tweede stap is het van belang dat met de tarieven niet meer inkomsten worden behaald dan de geraamde kosten, de zogenaamde toets van kostendekkendheid op totaalniveau. Tevens vindt ACM het van belang dat de drinkwaterbedrijven duidelijk maken hoe de tarieven voor vastrecht en de levering van drinkwater tot stand komen uit de onderliggende kosten.

In hoofdstuk 4 beschrijft ACM de ontvangen informatie van Waterbedrijf Groningen en toetst deze aan het toetsingskader. Hieronder staan de belangrijkste conclusies voor Waterbedrijf Groningen.

1. Drinkwaterkosten

Waterbedrijf Groningen verdeelt de begrote kosten over drinkwaterlevering, kosten voor overige wettelijke taken, kosten voor niet-wettelijke taken en kosten voor buitenlandse activiteiten. De lijst die Waterbedrijf Groningen gebruikt voor het scheiden van kosten waarborgt deze scheiding onvoldoende, daarbij is het niet navolgbaar hoe deze lijst is gebruikt. Ook rekent Waterbedrijf Groningen alle afschrijvingskosten van de activa toe aan drinkwater, terwijl zij ook activa voor niet-drinkwateractiviteiten heeft. Om te kunnen toezien of Waterbedrijf Groningen niet te veel of te weinig kosten begroot voor drinkwatertaken, dient Waterbedrijf Groningen toe te lichten hoe zij de verdeling heeft gemaakt en daarbij gebruikte verdeelsleutels inzichtelijk te maken. ACM concludeert daarom dat Waterbedrijf Groningen vooralsnog niet voldoende transparant haar kosten splitst in drinkwaterkosten en niet-drinkwaterkosten. Daarbij rekent Waterbedrijf Groningen alle afschrijvingskosten van de activa toe aan drinkwater, terwijl zij ook activa voor niet-drinkwateractiviteiten heeft.

Daarnaast heeft Waterbedrijf Groningen onvoldoende zichtbaar gemaakt op welke wijze de gerealiseerde verbetering van de kostenefficiëntie en onderlinge prestatievergelijking zijn betrokken bij het ramen van de kosten.

2. Drinkwatertarieven

Waterbedrijf Groningen stelt haar tarieven vast op basis van haar eigen tariefbeleid.

Waterbedrijf Groningen streeft naar stabiele tarieven en probeert schommelingen in tarieven te voorkomen. Waterbedrijf Groningen gebruikt het kostprijsmodel niet om haar tarieven vast te stellen; het kostprijsmodel wordt enkel gebruikt als controle achteraf. Het kostprijsmodel geeft inzicht in de bijbehorende kostprijs van elk van de tarieven. Hierdoor is het inzichtelijk dat de marges (winst) per tarief erg verschillen. Waterbedrijf Groningen heeft voor deze individuele verschillen geen verklaring gegeven. ACM meent dat sommige kostprijzen zo ver afliggen van de tarieven dat dit een nadere toelichting in het beleid per individueel tarief verdient.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Context	6
2.1	Doelstelling tarieftoezicht.....	6
2.2	Wettelijke context advies ACM	6
2.3	Relevante artikelen wet- en regelgeving	7
3	Toetsingskader van drinkwatertarieven	10
3.1	Inhoudelijke toetsing	10
3.2	Werkwijze.....	12
4	Totstandkoming van de drinkwatertarieven van Waterbedrijf Groningen	13
4.1	Betrokken informatie en proces	13
4.2	Beschrijving kostprijsmodel	13
4.3	Toetsing van de kosten aan wettelijke bepalingen (stap 1).....	15
4.3.1	Totstandkoming van de begroting	15
4.3.2	Splitsing kosten naar drinkwatertaken	17
4.3.3	Vermogenskosten.....	22
4.4	Toetsing van de tarieven aan wettelijke bepalingen (stap 2)	25
4.4.1	Opbrengsten	25
4.4.2	Tarieven	26
4.4.3	Publicatie van het tarievenoverzicht	29
5	Conclusie Waterbedrijf Groningen	31
6	Bijlagen	32
6.1	Overzicht vastrecht tarieven	32
6.2	Overzicht variabele tarieven	33

1 Inleiding

De Inspectie Leefomgeving en Transport (hierna: ILT) houdt toezicht op de naleving van Drinkwaterwet, het Drinkwaterbesluit en de Drinkwaterregeling, inclusief de totstandkoming van de drinkwatertarieven. De Autoriteit Consument & Markt (hierna: ACM) heeft daarbij een adviserende taak; ILT is gehouden bij de uitoefening van het toezicht op de tarieven advies te vragen aan ACM. Op 10 maart 2016 heeft ILT per brief ACM gevraagd advies te geven over de drinkwatertarieven van het tariefjaar 2016.

ACM heeft eerder op verzoek van ILT beoordeeld in hoeverre de totstandkoming van de drinkwatertarieven 2013 bij de tien Nederlandse drinkwaterbedrijven in overeenstemming is met de wet- en regelgeving. De belangrijkste bevinding was dat op een aantal punten onvoldoende sprake van transparantie was.¹ Het betrof met name de scheiding van kosten voor drinkwater- en niet-drinkwateractiviteiten, de relatie tussen kosten en tarieven, het meten van kostenefficiëntie en het betrekken van de efficiëntieverbetering in de tarieven.

Naar aanleiding van het advies van ACM over de drinkwatertarieven 2013, heeft ILT een bestuurlijk overleg georganiseerd met de drinkwaterbedrijven (mei 2014). Vervolgens hebben de drinkwaterbedrijven, om tegemoet te komen aan de constatering van ILT/ACM, een plan van aanpak opgesteld dat moet leiden tot verbeteringen voor de tarieven in het jaar 2016. Het verbeterplan komt neer op de introductie van een kostprijsmodel bij de drinkwaterbedrijven. Met het kostprijsmodel wordt beoogd transparantie te verschaffen in de scheiding van kosten voor drinkwateractiviteiten en niet-drinkwateractiviteiten. Als onderdeel van de beoordeling van de tarieven 2016, hebben alle bedrijven een kostprijsmodel verstrekt. Vanwege het verbeterplan van de drinkwaterbedrijven, hebben ACM en ILT voor de jaren 2014 en 2015 gekozen voor een analyse gericht op significante verschillen met tariefjaar 2013.

Deze rapportage bevat het advies over de tarieven van het tariefjaar 2016 van drinkwaterbedrijf Waterbedrijf Groningen. Een vergelijkbare rapportage is opgesteld voor de andere drinkwaterbedrijven.

ACM heeft getoetst of de drinkwatertarieven tot stand zijn gekomen op een wijze die voldoet aan eisen die de wet daaraan stelt. ACM heeft zich daarbij gebaseerd op de informatie die ILT heeft ontvangen van Waterbedrijf Groningen. Op 29 maart 2016 heeft Waterbedrijf Groningen een toelichting gegeven op haar tarieven. Daarnaast is Waterbedrijf Groningen in de gelegenheid gesteld te reageren op een conceptrapportage en Waterbedrijf Groningen heeft van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijft ACM de context van dit advies, waaronder het juridisch kader. Deze context is uitgewerkt in een concreet toetsingskader (hoofdstuk 3). In hoofdstuk 4 wordt de inhoudelijke beoordeling van de tarieven 2016 van Waterbedrijf Groningen beschreven. ACM vat haar oordeel over de tarieven samen in hoofdstuk 5.

¹ Brief van ACM aan ILT van 18 augustus 2014 met ACM kenmerk 2014204361.

2 Context

In dit hoofdstuk beschrijft ACM de wettelijke context waarbinnen de toetsing van de tarieven heeft plaatsgevonden. Hieronder vallen onder meer de doelstelling van het tarieftoezicht, de adviesrol van ACM en een overzicht van de relevante wetsartikelen.

2.1 Doelstelling tarieftoezicht

De centrale doelstelling van de drinkwaterwetgeving is de bevordering van de volksgezondheid door de voorziening van drinkwater aan alle consumenten op een maatschappelijk verantwoorde wijze te waarborgen.² De wetgever heeft beoogd met de Drinkwaterwet de primaire verantwoordelijkheid hiervoor bij de drinkwaterbedrijven te leggen. De rol van de rijksoverheid daarbij is toezichhoudend, voorwaardenscheppend en kaderstellend.³

De genoemde doelstelling vertaalt zich in een aantal meer concrete belangen, die met de Drinkwaterwet worden gewaarborgd:

1. het belang van een goede kwaliteit van het drinkwater;
2. het belang van leveringszekerheid en continuïteit van de openbare drinkwatervoorziening;
3. het belang van doelmatigheid van de openbare drinkwatervoorziening.

Het tarieftoezicht moet worden geplaatst in het kader van het belang van de doelmatigheid van de openbare drinkwatervoorziening. Tegelijkertijd is uit de totstandkominggeschiedenis van de wet duidelijk dat dit belang niet ten koste mag gaan van het belang van een goede kwaliteit van het drinkwater en het belang van leveringszekerheid en continuïteit. Kwaliteit van de drinkwatervoorziening staat voorop en alle kosten die nodig zijn om dat te realiseren, mogen bij de bepaling van het tarief worden meegenomen. Daarbij is opgemerkt dat duurzame veiligstelling van de drinkwatervoorziening een kernpunt van de wet is en dat drinkwaterbedrijven voldoende moeten investeren om ook op de lange termijn een goede drinkwatervoorziening te verzekeren.⁴

2.2 Wettelijke context advies ACM

Het wettelijk kader voor het toezicht op de tarieven die drinkwaterbedrijven in rekening brengen voor de beschikbaarstelling en levering van drinkwater wordt gevormd door de Drinkwaterwet, het Drinkwaterbesluit en de Drinkwaterregeling. Relevant voor het toezicht op de tarieven zijn de artikelen 10 t/m 13 van de Drinkwaterwet, de artikelen 6 t/m 10 van het Drinkwaterbesluit en de artikelen 5 t/m 7 van de Drinkwaterregeling. Samen vormen deze artikelen het kader waarbinnen de drinkwaterbedrijven hun tarieven moeten vaststellen.

² Tweede Kamer, 2006-2007, 30 895, nr. 3 (MvT) p. 5.

³ Tweede Kamer, 2006-2007, 30 895, nr. 3 (MvT) p. 5.

⁴ Tweede Kamer, 2006-2007, 30 895, nr. 3 (MvT), p. 30. En: Eerste Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 30 895, D (MvA), p. 16/17.

ILT houdt toezicht op de naleving van deze wetgeving, inclusief de totstandkoming van de drinkwatertarieven. Volgens artikel 7, tweede lid van de Drinkwaterregeling dient ILT bij de uitoefening van het toezicht op artikel 12, derde lid van de Drinkwaterwet en paragraaf 2.1 van het Drinkwaterbesluit advies te vragen aan ACM. Op 14 maart 2016 heeft ILT per brief ACM gevraagd advies te geven over de drinkwatertarieven van het tariefjaar 2016.

De centrale elementen van het tarieftoezicht zijn de eisen van kostendekkendheid, transparantie en non-discriminatie van de tarieven, welke beginselen in de Drinkwaterwet zijn vastgelegd. De consument dient als gebonden afnemer te worden beschermd tegen de monopoliepositie van het drinkwaterbedrijf. Door deze monopoliepositie kan het drinkwaterbedrijf tarieven in rekening brengen die hoger zijn dan noodzakelijk voor een verantwoorde bedrijfsvoering.⁵ Daarnaast dienen de tarieven op transparante wijze tot stand te komen, non-discriminatoir te zijn en de relevante kosten voor drinkwatertaken te dekken.

2.3 Relevante artikelen wet- en regelgeving

Drinkwaterwet

Artikel 11

1. De eigenaar van een drinkwaterbedrijf hanteert tarieven die kostendekkend, transparant en niet discriminerend zijn.
2. De eigenaar van een drinkwaterbedrijf hanteert bij de bepaling van de vermogenskosten die in het tarief mogen worden doorberekend ten hoogste de geldende gewogen gemiddelde vermogenskostenvoet, vastgesteld krachtens artikel 10, derde lid.
3. De toerekening van de kosten van materiële vaste activa vindt plaats op basis van afschrijvingsmethoden en afschrijvingstermijnen die volgens algemeen aanvaarde bedrijfseconomische principes zijn bepaald.
4. Als grondslag voor het bepalen van de vermogenskosten, die in het tarief mogen worden doorberekend, geldt de activawaarde, waarbij de materiële vaste activa gewaardeerd worden tegen historische kostprijs.

Artikel 12

1. Uit de begroting van het drinkwaterbedrijf blijkt op welke wijze de kosten, waaronder de vermogenskosten die ten hoogste mogen worden gehanteerd, in het tarief zijn verwerkt.
2. De eigenaar van een drinkwaterbedrijf brengt jaarlijks voor 1 oktober aan Onze Minister een verslag uit dat inzicht verschaft in de kosten, waaronder de vermogenskosten, die in het voorafgaande kalenderjaar zijn gehanteerd bij het vaststellen van de tarieven voor de levering van drinkwater en het gerealiseerde bedrijfsresultaat over dat jaar. Het verslag dient voorzien te zijn van een goedkeurende verklaring van een registeraccountant. Onze

⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2007–2008, 30 895, nr. 18 (Amendement Jansen) en Tweede Kamer, vergaderjaar 2007–2008, 30 895, nr. 25 (Amendement Van der Staaij).

Minister zendt dit verslag voor het einde van het kalenderjaar aan de beide Kamers der Staten-Generaal.

3. Indien uit het verslag, bedoeld in het tweede lid, blijkt dat het gerealiseerde bedrijfsresultaat de voor dat jaar op basis van artikel 11, tweede lid, bepaalde vermogenskosten overschrijdt, draagt de eigenaar van een drinkwaterbedrijf er zorg voor dat die overschrijding wordt gecompenseerd in de tariefstelling voor het daaropvolgende kalenderjaar.

Drinkwaterbesluit

Artikel 8 In tarief door te berekenen kosten

1. Als kosten, bedoeld in artikel 13, eerste lid, onder a, van de wet, die ten grondslag liggen aan het tarief, bedoeld in artikel 11 van de wet, worden aangemerkt kosten die zijn of worden gemaakt ten behoeve van de taken, genoemd in artikel 7, eerste en tweede lid, van de wet.
2. De kosten van projecten ten behoeve van de bevordering van een goede drinkwatervoorziening in het buitenland bedragen maximaal 1% van de raming van de omzet, bedoeld in artikel 9, eerste lid, onderdeel a.
3. De kosten, bedoeld in het tweede lid, worden in mindering gebracht op de toegestane vermogenskostenvergoeding, volgend uit de vastgestelde vermogenskosten, bedoeld in artikel 11, tweede lid, van de wet.
4. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot de wijze van berekening van de vermogenskosten, bedoeld in artikel 11, tweede lid, van de wet.

Artikel 9. Raming van omzet en kosten

1. De elementen en wijze van berekening van de tarieven, bedoeld in artikel 13, eerste lid, onder b, van de wet, worden gevormd door:
 - a. een raming van de met de taken, bedoeld in artikel 7, eerste en tweede lid, van de wet, te behalen omzet, die mede is gebaseerd op de daadwerkelijk gerealiseerde omzet in het voorafgaande kalenderjaar;
 - b. een raming van de kosten, bedoeld in artikel 8, eerste lid, die worden doorberekend in de drinkwatertarieven.
2. Bij de raming van de kosten, bedoeld in het eerste lid, onder b, worden betrokken:
 - a. een in het voorafgaande jaar gerealiseerde verbetering van de kostenefficiëntie;
 - b. het verslag met de resultaten van de prestatievergelijking, bedoeld in artikel 43, eerste lid, van de wet
3. Aan het vereiste van kostendekkendheid van het tarief, bedoeld in artikel 11, eerste lid, van de wet, wordt in ieder geval voldaan indien de geraamde omzet uit het tarief niet meer bedraagt dan de som van de geraamde kosten, bedoeld in het eerste lid, onder b.

Artikel 10. Kostenposten en toerekening

1. De eigenaar van een drinkwaterbedrijf publiceert jaarlijks voor 1 december een overzicht van de tarieven die hij in het daarop volgende kalenderjaar voor de beschikbaarstelling en levering van drinkwater in rekening brengt.
2. In het in het eerste lid bedoelde overzicht wordt ten minste onderscheid gemaakt in tarieven voor de volgende posten:
 - a. aansluitkosten,
 - b. vastrecht, en
 - c. prijs per kubieke meter geleverd drinkwater.
3. In het in het eerste lid bedoelde overzicht wordt bij de tarieven aangegeven hoe deze zijn afgeleid uit de door het drinkwaterbedrijf te maken kosten voor de volgende posten:
 - a. operationele kosten,
 - b. afschrijvingen,
 - c. vermogenskosten, en
 - d. belastingen.
4. In het in het eerste lid bedoelde overzicht wordt inzicht verschaft in de wijze van kostentoerekening voor de levering via het distributienet van ander water dan drinkwater.

Drinkwaterregeling

Artikel 6. Berekening vermogenskosten

1. De maximaal toegestane vermogenskosten die de eigenaar van een drinkwaterbedrijf mag doorberekenen in het drinkwatertarief worden berekend als het product van de op grond van artikel 10, vierde lid, van het besluit vastgestelde vermogenskostenvergoeding en de activawaarde, bedoeld in artikel 11, vierde lid, van de wet.
2. De activawaarde, bedoeld in het eerste lid, is het gemiddelde van het begrote totaal van de activa per 1 januari en 31 december van het jaar waarvoor de toegestane vermogenskosten worden berekend. Liquide middelen worden niet gerekend tot de activawaarde.

3 Toetsingskader van drinkwatertarieven

3.1 Inhoudelijke toetsing

Zoals beschreven in hoofdstuk 2 toetst ACM ten behoeve van het advies aan ILT of de drinkwatertarieven tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de bepalingen in de Drinkwaterwet (hierna ook: Dww), het Drinkwaterbesluit (hierna ook: Dwb) en de Drinkwaterregeling (hierna ook: Dwr). ACM heeft de wettelijke context van haar adviestaak uitgewerkt in een concreet toetsingskader, waarin twee stappen zijn onderscheiden:

Stap 1: Toetsing van de kosten aan de wettelijke bepalingen

Stap 2: Toetsing van de totstandkoming van de tarieven aan de wettelijke bepalingen

Stap 1: Toetsing van de kosten

ACM stelt in deze stap vast of de raming van de kosten, die de basis vormen voor de drinkwatertarieven, is opgesteld overeenkomstig de (rand)voorwaarden die de wet daaraan stelt.

Totstandkoming van de begroting

- of uit de begroting blijkt op welke wijze de kosten – waaronder de vermogenskosten die ten hoogste mogen worden gehanteerd – in het tarief zijn verwerkt (Dww artikel 12, eerste lid);
- of het drinkwaterbedrijf heeft vastgesteld of zijn kostenefficiëntie (t-2) is verbeterd en of hij deze verbetering heeft betrokken bij het vaststellen van de begroting (Dwb artikel 9, tweede lid, onderdeel a)⁶;
- of het drinkwaterbedrijf de resultaten van de onderlinge prestatievergelijking van de drinkwaterbedrijven heeft betrokken bij de totstandkoming van de begroting (Dwb artikel 9, tweede lid, onderdeel b).

Splitsing kosten naar drinkwatertaken

- of het drinkwaterbedrijf uitsluitend de kosten die betrekking hebben op de wettelijke taken zoals vermeld in artikel 7 van de Drinkwaterwet doorberekent in de tarieven (Dwb artikel 8, eerste lid).

Vermogenskosten

- of de activa gewaardeerd zijn tegen historische kostprijs (Dww artikel 11, vierde lid);
- of de toerekening van de kosten van materiële vaste activa plaatsvindt op basis van afschrijvingsmethoden en -termijnen die volgens algemeen aanvaarde bedrijfseconomische principes zijn bepaald (Dww artikel 11, derde lid);
- of de activawaarde voor dat jaar het gemiddelde is van het begrote totaal van de activa op 1 januari en 31 december (Dwr artikel 6, tweede lid);

⁶ Kostenefficiëntie komt tot uitdrukking door bij de raming van de kosten de in het voorafgaande jaar gerealiseerde kostenverbetering te betrekken.

- of de begrote kosten voor de bevordering van een goede drinkwatervoorziening in het buitenland niet meer dan 1% bedragen van de geraamde omzet en of deze kosten in mindering zijn gebracht op de begrote vermogenskosten (Dwb artikel 8, tweede en derde lid);
- of de vermogenskosten die het drinkwaterbedrijf begroot niet meer bedragen dan het product van de door de minister vastgestelde WACC en de begrote activawaarde (Dww artikel 11, tweede lid en Dwr artikel 6, eerste lid);
- of een eventueel positief verschil tussen bedrijfsresultaat en toegestane vermogenskosten in het jaar t-2 is gecompenseerd in de tarieven voor het jaar t (Dww artikel 12, derde lid).

Stap 2: Toetsing van de tarieven

De tweede stap bestaat uit het toetsen van de tarieven aan de wettelijke eisen. ACM stelt bij deze stap vast:

Opbrengsten

- of de tarieven kostendekkend zijn (Dwb, artikel 9, derde lid);
- of de begroting van de omzet mede is gebaseerd op de gerealiseerde omzet in het voorafgaande kalenderjaar (t-1) (Dwb artikel 9, eerste lid, onderdeel a).

Tarieven

- of de berekeningsmethode van de tarieven wordt gevormd door een raming van de kosten die worden doorberekend in de drinkwatertarieven (Dwb artikel 9, eerste lid, onderdeel b);
- of het drinkwaterbedrijf transparant maakt hoe vanuit de kosten – operationele kosten, afschrijvingen, vermogenskosten en belastingen – de tarieven zijn afgeleid (Dwb artikel 10, derde lid);
- of de tarieven die het drinkwaterbedrijf in rekening brengt voor de wettelijke taken niet discriminerend zijn (Dww artikel 11, eerste lid);
- of het door het drinkwaterbedrijf gepubliceerde tarievenoverzicht inzicht verschaft in de wijze waarop kosten voor levering van ander water dan drinkwater worden toegerekend (Dwb artikel 10, vierde lid).

Publicatie van het tarievenoverzicht

- of het drinkwaterbedrijf een tarievenoverzicht heeft gepubliceerd waarin tenminste de tarieven voor aansluiting, vastrecht en drinkwater per kubieke meter zijn opgenomen (Dwb artikel 10, tweede lid).

3.2 Werkwijze

Op basis van het inhoudelijke toetsingskader heeft ACM zich – voor zover de informatie beschikbaar is – een oordeel gevormd over de drinkwatertarieven 2016 door onder andere:

- een bedrijfsbezoek te verrichten bij ieder individueel drinkwaterbedrijf in de periode februari-april 2016 waarbij nadere uitleg is gegeven door het drinkwaterbedrijf over het door hen gebruikte kostprijsmodel, alsmede de totstandkoming en integratie van dat model in de bedrijfsprocessen;
- bestuderen van eerdere rapportages over de drinkwatertarieven van het drinkwaterbedrijf;
- bestuderen van het kostprijsmodel van het drinkwaterbedrijf;
- bestuderen van de toelichtende tekst die door het drinkwaterbedrijf bij het kostprijsmodel is verstrekt en beoordelen of de gebruikte verdeelsleutels redelijk zijn;
- aansluiting te verrichten tussen de begroting 2016 zoals opgenomen in het kostprijsmodel en begroting 2016 van het drinkwaterbedrijf als geheel zoals afgestemd met de stakeholders van het drinkwaterbedrijf;
- aansluiting te zoeken tussen de realisatie 2014 (t-2) zoals opgenomen in het kostprijsmodel (en het jaarverslag 2014 van het drinkwaterbedrijf) en de omvang van de begroting 2016 om de kostenefficiëntie te bepalen;
- zelfstandig een beeld te vormen over de activiteiten en kenmerken van het drinkwaterbedrijf en het concern waarbinnen het drinkwaterbedrijf zich bevindt (onder meer door kennismaken van website) en dit te toetsen tijdens het bedrijfsbezoek;
- kennisname van de jaarrekeningen van het drinkwaterbedrijf;
- kennis te nemen van het tariefbeleid van het drinkwaterbedrijf.

4 Totstandkoming van de drinkwatertarieven van Waterbedrijf Groningen

4.1 Betrokken informatie en proces

In december 2015 heeft ACM voor de toetsing van de drinkwatertarieven 2016 onder meer de volgende informatie over Waterbedrijf Groningen van ILT ontvangen:

- Kostprijsmodel 2016;
- Bedrijfsverslag 2014;
- Tekstuele toelichting op het kostprijsmodel 2016.

Het kostprijsmodel beschrijft ACM in 4.2.

Op 24 februari 2016 heeft ACM samen met ILT een bezoek gebracht aan Waterbedrijf Groningen. Tijdens dit bezoek heeft Waterbedrijf Groningen een toelichting gegeven op bovengenoemde documenten door uitleg te geven over:

- De wijze waarop het kostprijsmodel tot stand is gekomen en de werking van het model;
- De wijze waarop Waterbedrijf Groningen uit de totale begroting de kosten van niet-wettelijke taken, buitenlandregeling (1%) en overige wettelijke taken heeft onttrokken om zodoende tot de totale kosten van Waterbedrijf Groningen voor drinkwater te komen;
- De wijze waarop Waterbedrijf Groningen haar drinkwaterkosten vertaalt naar drinkwatertarieven;
- De wijze waarop Waterbedrijf Groningen de kostenefficiëntie en onderlinge prestatievergelijking heeft betrokken bij de raming van de kosten.

ACM heeft een conceptadvies opgesteld en op 7 juli 2016 via ILT aan Waterbedrijf Groningen toegestuurd. Waterbedrijf Groningen is op die wijze in de gelegenheid gesteld om te kunnen reageren op het conceptadvies. Waterbedrijf Groningen heeft op 23 september een reactie gestuurd, deze hebben ACM en Waterbedrijf Groningen telefonisch besproken op 27 september. Vervolgens heeft Waterbedrijf Groningen nog informatie en aanvullende opmerkingen gestuurd op 11 oktober. De reacties zijn in de rapportage waar relevant verwerkt.

4.2 Beschrijving kostprijsmodel

Een aantal drinkwaterbedrijven⁷ heeft samen een kostprijsmodel ontwikkeld (hierna: het sectorkostprijsmodel), enkele andere drinkwaterbedrijven hebben individueel een kostprijsmodel ontwikkeld. Waterbedrijf Groningen heeft een eigen kostprijsmodel gebruikt. Het gebruik (en nadere invulling) van dit model is een vrije keuze van het individuele drinkwaterbedrijf. Het kostprijsmodel van Waterbedrijf Groningen bestaat uit verschillende Excel bestanden die in onderlinge samenhang moeten worden bekeken. De verschillende Excel

⁷ De drinkwaterbedrijven die dit model voor 2016 hebben geïmplementeerd zijn Dunea, Brabant Water, Evides, PWN, Vitens en Waternet.

bestanden volgen uit de administratie van Waterbedrijf Groningen en worden gebruikt om de kostprijzen te berekenen.

Naast het kostprijsmodel heeft Waterbedrijf Groningen ook een toelichting aangeleverd op de totstandkoming van de tarieven (hierna: *Onderbouwing tarieven 2016*). In deze toelichting beschrijft het drinkwaterbedrijf de toepassing van het kostprijsmodel bij de totstandkoming van de tarieven. Hieronder lichten we het door Waterbedrijf Groningen gehanteerde kostprijsmodel in algemene zin verder toe.

Stap a: Scheiden van de kosten (zie § 4.3.2)

Het startpunt in het kostprijsmodel zijn de kosten uit de totale begroting 2016. Het kostprijsmodel verdeelt de begrote kosten voor 2016 over verschillende activiteiten: wettelijke activiteiten, niet wettelijke activiteiten en buitenlandse activiteiten. Binnen de categorie wettelijke activiteiten wordt vervolgens een verbijzondering gemaakt naar drinkwaterlevering. De indeling van activiteiten over de categorieën wettelijke activiteiten, niet wettelijke activiteiten en buitenlandse activiteiten is gebaseerd op een lijst⁸ opgesteld door drinkwaterbedrijven.

Stap b Verdelen kosten over vastrecht en kubiekemeterprijs (zie § 4.3.2)

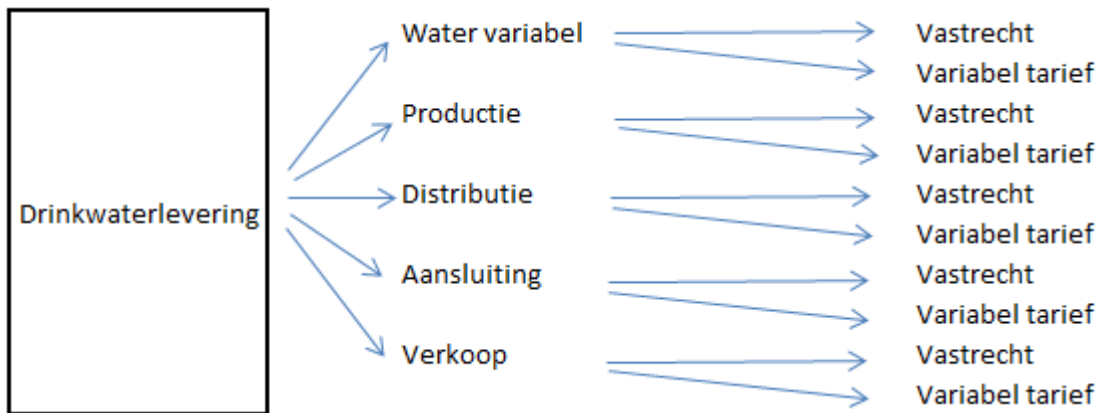
In deze stap worden de kosten voor drinkwaterlevering in het kostprijsmodel verdeelt over capaciteit (vastrecht) en water (variabele tarieven). Dit is onderverdeeld in twee stappen.

De eerste stap is om de totale kosten (direct en indirect) voor drinkwaterlevering onder te verdelen naar vijf hoofdprocessen,⁹ te weten: water variabel, productie, distributie, aansluiting en verkoop.

De tweede stap is om de kosten van elk hoofdproces met (een combinatie van) verdeelsleutels te alloceren aan capaciteit of water. Waterbedrijf Groningen verdeelt de kosten van deze hoofdprocessen naar de onderdelen capaciteit en water met verdeelsleutels. Nadat alle kosten van drinkwaterlevering zijn toegewezen aan capaciteit of water, volgen uit het kostprijsmodel de kostprijzen voor vastrecht en de kostprijzen voor variabele tarieven.

⁸ “Basistabel analyse activiteiten op wettelijke basis en overige activiteiten”

⁹ Binnen elk hoofdproces worden de volgende onderdelen geïdentificeerd: Operationele kosten, Afschrijvingen, Vermogenskosten en Belastingen. Classificatie van deze onderdelen maakt het mogelijk om directe aansluiting te maken met de begroting/jaarrekening van een drinkwaterbedrijf. Deze indeling heeft geen invloed op de toewijzing van de kosten aan de productcategorieën.

Figuur 1: Schematische weergave kostprijsmodel – verdelen kosten over water en capaciteit

Overige tarieven

De overige tarieven (zoals bijvoorbeeld het aansluittarief) komen niet voort uit het kostprijsmodel. Het drinkwaterbedrijf heeft hiervoor een afzonderlijke calculatie van de kosten opgesteld die als basis dienen voor deze tarieven.

15/33

4.3 Toetsing van de kosten aan wettelijke bepalingen (stap 1)

In deze paragraaf zullen de volgende onderwerpen worden behandeld:

1. De totstandkoming van de begroting (4.3.1);
2. De splitsing van kosten naar drinkwatertaken (4.3.2);
3. De hoogte van de vermogenskosten (4.3.3).

4.3.1 Totstandkoming van de begroting

Waterbedrijf Groningen stelt haar begroting op totaal bedrijfsniveau op. Hierbij is geen direct onderscheid naar de kosten die verband houden met de drinkwatertaken. Waterbedrijf Groningen hanteert het kostprijsmodel om vanuit de totale bedrijfsbegroting tot de begroting voor alleen de drinkwatertaken te komen.

4.3.1.1 Aansluiting bedrijfsbegroting met kostprijsmodel

Uit artikel 12, eerste lid van de Drinkwaterwet volgt dat uit de begroting van het drinkwaterbedrijf moet blijken op welke wijze de kosten in de tarieven zijn verwerkt. Aangezien Waterbedrijf Groningen in het kostprijsmodel laat zien op welke wijze Waterbedrijf Groningen vanuit de kosten de tarieven berekent, is het belangrijk dat het kostprijsmodel aansluit op de begroting zoals goedgekeurd door de directie en Raad van Commissarissen. Immers, als deze aansluiting er niet is, kan ACM niet zien op welke wijze de kosten in de tarieven zijn verwerkt.

ACM constateert dat Waterbedrijf Groningen in het sectorkostprijsmodel uitgaat van € 47,79 mln aan totale kosten.¹⁰ In de aan ACM verstrekte begroting 2016 bedragen de totale

¹⁰ Kostprijsmodel 2016 Waterbedrijf Groningen.

bedrijfskosten € 46,01 mln. Het verschil van € 1,78mln is door Waterbedrijf Groningen inzichtelijk gemaakt met een brugstaat (zie tabel 1).

	Bedragen (€ * 1 mln)	Totaal (€ * 1 mln)
Begroting Waterbedrijf Groningen		46,01
<i>Correcties t.b.v. kostprijsmodel:</i>		
Begrote schadevergoedingen (meters, leidingwerk)	- 0,10	
Amortisatie bijdragen derden	- 1,20	
Kosten precario 2016	0,73	
Rentekosten 2016	2,23	
Obrengsten wzh samenwerking WMD	0,12	
Totale correcties		1,78
Totale kosten kostprijsmodel		47,79

Tabel 1: Aansluiting bedrijfsbegroting Waterbedrijf Groningen en het kostprijsmodel

In de bedrijfsbegroting van Waterbedrijf Groningen worden de netto operationele kosten weergegeven; Waterbedrijf Groningen telt de rentekosten hier bij op. Daarnaast saldeert operationele kosten met bijbehorende opbrengsten. Deze saldering komt voort uit de vereisten vanuit de jaarverslaggeving, waar Waterbedrijf Groningen in haar begroting zoveel mogelijk aansluiting mee wil houden. Ten behoeve van het kostprijsmodel corrigeert Waterbedrijf Groningen de operationele kosten; eerst maakt ze de saldering ongedaan.

ACM stelt vast dat de aansluiting (bedrijfsbegroting 2016 met kosten uit kostprijsmodel) bij Waterbedrijf Groningen zichtbaar is vastgelegd, en dat deze achteraf op grond van de begroting is te maken. Het kostprijsmodel is dus gebaseerd op een raming van de kosten (begroting). Waterbedrijf Groningen handelt hiermee conform artikel 12, eerste lid van de Drinkwaterwet.

4.3.1.2 Kostenefficiency en Benchmark

Uit artikel 9, tweede lid van het Drinkwaterbesluit volgt dat drinkwaterbedrijven bij het opstellen van de begroting rekening dienen te houden met:

- de gerealiseerde verbetering van de kostenefficiëntie en
- de onderlinge prestatievergelijking.

De drinkwatertarieven 2016 worden eind 2015 door de drinkwaterbedrijven vastgesteld. Op dat moment is 2014 het meest recente gerealiseerde jaar en is 2012 de meest recent beschikbare onderlinge prestatievergelijking. Ten aanzien van de verbetering van de kostenefficiëntie verwacht ACM hier een vergelijking van de kostenrealisatie in 2014 met de realisatie uit eerdere jaren. Ten aanzien van de onderlinge prestatievergelijking verwacht ACM een omschrijving van de resultaten van de onderlinge prestatievergelijking 2012 en een omschrijving hoe het drinkwaterbedrijf deze resultaten heeft betrokken bij het opstellen van de drinkwatertarieven.

Tijdens het bedrijfsbezoek van ACM heeft Waterbedrijf Groningen mondeling toegelicht dat zij aandacht besteedt aan de kostenbesparing door de wijze hoe de begroting tot stand komt. Waterbedrijf Groningen legt hierbij bewust de verantwoordelijkheid bij iedere afdeling

afzonderlijk. Waterbedrijf Groningen is van mening dat de kostenbesparing het beste op afdelingsniveau kan worden ingeschat omdat daar de kennis en know-how aanwezig is. Waterbedrijf Groningen geeft hierbij aan dat zij het daarom als lastig ervaart om de kostenbesparing voor ACM zichtbaar te maken.

Waterbedrijf Groningen heeft niet inzichtelijk gemaakt wat de gerealiseerde verbetering van de kostenefficiëntie is en hoe deze is betrokken bij het opstellen van de begroting. Daarbij is het niet inzichtelijk hoe de onderlinge prestatievergelijking is betrokken bij het opstellen van de begroting. Echter Waterbedrijf Groningen heeft wel aannemelijk gemaakt dat zij oog heeft voor efficiëntieverbeteringen, wat bijvoorbeeld blijkt uit de wijze waarop de begroting wordt opgesteld. Hieruit concludeert ACM dat Waterbedrijf Groningen een (andere) vorm van kostenefficiëntie betreft bij de raming van de kosten dan wettelijk bedoeld. ACM meent dat Waterbedrijf Groningen strikt genomen niet voldoet aan artikel 9, tweede lid van het Drinkwaterbesluit.

4.3.2 Splitsing kosten naar drinkwatertaken

Uit artikel 8, eerste lid van het Drinkwaterbesluit volgt dat een drinkwaterbedrijf uitsluitend de kosten die betrekking hebben op de wettelijke taken zoals vermeld in artikel 7, eerste en tweede lid van de Drinkwaterwet mag doorberekenen in de drinkwatertarieven. Voor de toets op dit artikel is het van belang dat Waterbedrijf Groningen zichtbaar maakt dat enkel de kosten die betrekking hebben op de drinkwatertaken (artikel 7, eerste en tweede lid Drinkwaterwet) worden doorberekend in de tarieven. ACM verwacht dat een drinkwaterbedrijf in het kostprijsmodel, danwel in een toelichtend document, inzichtelijk maakt:

- Op welke wijze zij waarborgt dat zij alle activiteiten identificeert die niet onder artikel 7, eerste en tweede lid van de Drinkwaterwet vallen;
- Op welke wijze zij waarborgt dat per activiteit alle directe¹¹ en indirecte¹² kosten zijn geïdentificeerd en toegekend en welke verdeelsleutels¹³ zij daarbij heeft gebruikt.

4.3.2.1 Werkwijze identificatie activiteiten

Om de kosten te splitsen naar drinkwatertaken en overige taken en activiteiten hebben de

¹¹ De directe kosten van een activiteit bestaan uit de kosten waarvan evident is dat deze toezien op deze éne activiteit.

¹² De indirecte kosten zijn alle kosten die van de totale begroting – na aftrek van de directe kosten – overblijven. Zoals de kosten van huisvesting, personeelskosten van stafdiensten en afschrijvingskosten van activa die worden ingezet voor meerdere activiteiten. De indirecte kosten zijn niet aan één activiteit toe te wijzen.

Indirecte kosten kunnen worden onderscheiden naar kosten die (i) toezien op meerdere activiteiten (Bijvoorbeeld activa of personeel dat werkzaamheden voor een aantal – vastomlijnde – activiteiten verricht) en (ii) kosten waarbij de koppeling met activiteiten niet te maken is (bijvoorbeeld algemene huisvestingskosten).

¹³ Vanwege de vrijheid van vaststellen en toepassen van verdeelsleutels verwacht ACM dat het drinkwaterbedrijf informatie verstrekt over: (a) hoe de verdeelsleutel is opgebouwd (inhoud van de verdeelsleutel) en (b) op welke indirecte kosten welke verdeelsleutel toegepast moet worden (toepassing van de verdeelsleutel).

drinkwaterbedrijven een lijst opgesteld (zie paragraaf 4.2) en afgestemd met ILT. De activiteiten op de lijst afkomstig zijn uit een inventarisatie vanuit de opbrengsten. ACM merkt op dat indien er activiteiten zijn waarbij enkel sprake is van kosten, deze mogelijk niet zijn geïdentificeerd bij het opstellen van deze lijst.

Daarnaast bevat de lijst activiteiten die voortkomen uit de Drinkwaterwet waarbij niet is aangegeven uit welk artikel ze voortkomen. ACM kan van deze activiteiten dus niet vaststellen of de kosten die het drinkwaterbedrijf wel of niet de kosten voor artikel 7, lid 1 en 2 zijn.

Waterbedrijf Groningen heeft de lijst van de drinkwaterbedrijven en de ILT gebruikt om haar kosten te verdelen over drinkwaterlevering, overige wettelijke taken en niet-wettelijke taken. Daarbij heeft Waterbedrijf Groningen de kosten voor bevordering van een goede drinkwatervoorziening in het buitenland apart inzichtelijk gemaakt.

18/33

	Bedragen (€ * 1 mln)	Totaal
Begroting kostprijsmodel Waterbedrijf Groningen		47,79
Drinkwaterlevering	41,06	
Overig wettelijk	2,57	
Niet wettelijk + Buitenlandse activiteiten	4,16	
Totaal verdeling in kostprijsmodel		47,79

Tabel 2: Verdeling kosten over de activiteiten

De kosten voor drinkwaterlevering resteren nadat van de totale kosten de kosten voor overige wettelijke taken, niet-wettelijke taken en kosten voor bevordering van een goede drinkwatervoorziening in het buitenland zijn afgehaald. De lijst van de drinkwaterbedrijven maakt scheiding tussen wettelijk en niet-wettelijk. Waterbedrijf Groningen geeft in het kostprijsmodel niet voor elke wettelijke activiteit aan uit artikel van de Drinkwaterwet dit voorkomt. Daarnaast heeft Waterbedrijf Groningen de activiteiten uit het kostprijsmodel ook niet gekoppeld aan de activiteiten die in de lijst zijn opgenomen. Hierdoor is het onduidelijk of de overige wettelijke taken wel of geen drinkwaterkosten bevatten. De kosten voor drinkwaterlevering worden toegerekend aan een aantal tarieven: vastrecht, variabele tarieven en brandkranen/bluswater. ACM stelt dat alleen als alle niet drinkwaterkosten zijn geïdentificeerd dat drinkwaterlevering enkel de kosten voor drinkwater bevat.

4.3.2.2 *Werkwijze identificatie kosten*

Het kostprijsmodel start met de bedrijfsbegroting. Waterbedrijf Groningen verdeelt deze kosten over drinkwaterlevering, overige wettelijke taken en niet-wettelijke taken. In het kostprijsmodel van Waterbedrijf Groningen is navolgbaar hoe de uitkomsten tot stand komen zijn gekomen. Waterbedrijf Groningen maakt de hieraan ten grondslag liggende berekeningen en toewijzingen inzichtelijk. Het kostprijsmodel geeft inzage in de verdeling tussen directe en indirecte kosten. Waterbedrijf Groningen geeft op onderdelen inzicht in de verdeelsleutels die zij heeft gebruikt bij het toewijzen en toerekenen van de indirecte kosten.

Waterbedrijf Groningen heeft voorts toegelicht hoe zij de kosten van de geïdentificeerde projecten heeft vastgesteld. Dit is grotendeels gebaseerd op kostenplaatsen in de administratie alsmede de kennis van de medewerkers op de financiële administratie. Door het selecteren op de projecten is Waterbedrijf Groningen in staat de betreffende activiteiten afzonderlijk te identificeren. Hierbij is onderscheid te maken naar de kosten die direct toerekenbaar aan het project zijn (primaire kosten) en kosten die op grond van een verdeelsleutel aan het project toegewezen worden (secundaire kosten). De primaire kosten hebben een directe relatie met het project en zijn derhalve eenduidig toe te wijzen. De secundaire kosten bestaan uit het toerekenen van de gemeenschappelijke kosten (overhead) aan de onderliggende projecten. Hieronder vallen onder meer de kosten van huisvesting, personeelskosten van stafdiensten en afschrijvingskosten. Het toerekenen van de kosten aan de activiteiten vindt plaats op basis van activiteitencodes in de financiële administratie en urenverantwoording van personeelsleden.

Waterbedrijf Groningen heeft tijdens het bedrijfsbezoek toegelicht dat bij het bepalen van de verdeelsleutels en de toepassing van de verdeelsleutels meerdere functionarissen zijn betrokken. Waterbedrijf Groningen heeft – op basis van de beste inschatting ('professional judgement') – de verdeelsleutels verwerkt in het kostprijsmodel. Waterbedrijf Groningen is daarmee van mening dat de gehanteerde verdeelsleutels voldoende objectief tot stand zijn gekomen en toepasbaar zijn in het kader van het kostprijsmodel. De verdeelsleutels die door Waterbedrijf Groningen worden toegepast zijn:

- a. Kosten toeziend op meerdere activiteiten: Inschatting van het relatieve belang van één activiteit ten opzichte van het totaal aan activiteiten waarvoor deze kosten worden gemaakt.
- b. Huisvestingskosten waarbij geen koppeling met activiteiten is te maken: Vloeroppervlakte drinkwatertaken / totale vloeroppervlakte.
- c. Overige kosten waarbij geen koppeling met activiteiten is te maken: Het aantal FTE bezig met de activiteit / totaal aantal FTE van het drinkwaterbedrijf.

ACM acht het aannemelijk dat de door Waterbedrijf Groningen toegelichte verdeelsleutels leiden tot een redelijke uitkomst (verdeling van de kosten) in het kader van het kostprijsmodel.

4.3.2.3 Conclusie

Hoewel Waterbedrijf Groningen belangrijke stappen heeft gezet in de transparantie van de kosten van de drinkwater, concludeert ACM dat Waterbedrijf Groningen vooralsnog niet volledig voldoet aan artikel 8, eerste lid van het Drinkwaterbesluit om de volgende reden:

- De lijst die Waterbedrijf Groningen gebruikt voor het scheiden van kosten waarborgt onvoldoende dat deze scheiding conform artikel 7, eerste en tweede lid van de Drinkwaterwet plaatsvindt. Daarbij komt dat Waterbedrijf Groningen in het kostprijsmodel en toelichtende document onvoldoende toelicht op welke (wettelijke) taken (van de lijst) een activiteit toeziet.

Waterbedrijf Groningen presenteert de uitkomsten van het scheiden van de kosten over drinkwaterlevering, kosten voor niet-wettelijke taken, kosten voor buitenlandse activiteiten en kosten voor overige wettelijke taken. Waterbedrijf Groningen geeft inzicht in hoe zij deze kosten heeft gescheiden;

- Waterbedrijf Groningen geeft een toelichting hoe zij onderscheid maakt tussen directe en indirecte kosten en welke keuzes daaraan ten grondslag liggen;
- Waterbedrijf Groningen maakt de gebruikte verdeelsleutels inzichtelijk en geeft een korte toelichting omtrent de inhoud en toepassing van de verdeelsleutels.

4.3.2.4 Verdelen kosten drinkwaterlevering (vastrecht en variabel)

Waterbedrijf Groningen heeft op grond van de hierboven vermelde stappen de kosten voor drinkwaterlevering geïdentificeerd. Zoals vermeld is de omvang van de kosten voor drinkwaterlevering bij Waterbedrijf Groningen € 41,06 mln. Waterbedrijf Groningen wijst deze kosten van drinkwaterlevering vervolgens toe aan water (variabele tarieven) en capaciteit (vastrechtstarieven). Dit doet Waterbedrijf Groningen in een aantal stappen. De eerste stap is om de totale kosten voor drinkwaterlevering onder te verdelen naar vijf hoofdprocessen, te weten: water variabel, productie, distributie, aansluiting en verkoop. De tweede stap is om de kosten van elk hoofdproces te alloceren aan capaciteit of water.

Stap a

Waterbedrijf Groningen wijst in het kostprijsmodel de kosten voor drinkwaterlevering toe aan de vijf hoofdprocessen. Hierbij is het mogelijk dat een kostensoorten volledig aan één hoofdproces wordt toegewezen, danwel dat Waterbedrijf Groningen er voor kiest de kosten over meerdere hoofdprocessen te verdelen. Waterbedrijf Groningen heeft de verdeelsleutels zichtbaar gemaakt in het kostprijsmodel, en geeft een korte toelichting op deze verdeelsleutels in het kostprijsmodel (of toelichtingsdocument). De kostenverdeling naar hoofdprocessen leidt tot onderstaande uitkomst.

Hoofdproces	Operationele kosten	Afschrijvingen	Belastingen	Vreemd vermogenskosten	Totaal (* € 1.000)
Water variabel	4.114	-	540	-	4.654
Productie	10.297	3.613	-	728	14.637
Distributie	7.726	3.251	-	655	11.632
Aansluiting	2.904	606	-	364	3.874
Verkoop	5.826	361	-	73	6.260
Totaal					41.058

Tabel 3: Kostenverdeling naar hoofdprocessen

Stap b

De tweede stap is om van de kosten van de 5 hoofdprocessen te komen tot de kosten voor water (variabele tarieven) en capaciteit (vastrechtstarieven). Hierbij hanteert Waterbedrijf Groningen de volgende verdeelsleutels:

Hoofdproces	Water (variabel tarief)	Capaciteit (vastrecht)
Water variabel *1	100,0%	0,0%
Productie *2	67,1%	32,9%
Distributie *3	42,5%	57,5%
Aansluiting *4	22,4%	77,6%
Verkoop *5	58,3%	41,7%

Tabel 4: Verdeelsleutels t.b.v. kostenverdeling naar water en capaciteit

Waterbedrijf Groningen licht deze verdeelsleutels als volgt toe:

- *1 de kosten voor water variabel zien volledig toe op water (variabel tarief)
- *2 Waterbedrijf Groningen hanteert als grondslag hiervoor de benuttingsgraad van de productie. Deze wordt berekend door de daadwerkelijke productie te delen op de totale productiecapaciteit. Het overschot (niet gebruikte productie) wordt toegewezen aan capaciteit (vastrecht).
- *3 Waterbedrijf Groningen hanteert als grondslag hiervoor dimensioneringsgraad van de infrastructuur.
- *4 Waterbedrijf Groningen hanteert als grondslag hiervoor de gemiddelde onderbenutting aansluitcapaciteit.
- *5 Waterbedrijf Groningen berekent dit percentage als gewogen gemiddeld hoofdprocessen water, productie, distributie en aansluiting.

Onderstaande tabel bevat de uitkomsten van het verdelen van de kosten weergegeven. ACM heeft hierbij aanvullend het rendement (eigen vermogenskosten) opgenomen dat Waterbedrijf Groningen aan elk van de wettelijke taken heeft toegerekend.

	Water (Variabel tarief)	Capaciteit (vastrecht)	Totaal
Operationele kosten	18.354	12.512	30.866
Afschrijvingen	4.152	3.679	7.831
Belastingen	540	-	540
Vreemd vermogenskosten	891	929	1.820
Totaal kosten	23.937 (58,3%)	17.121 (41,7%)	41.058 (100%)
Rendement	3.218 (116,1%)	-445 (-16,1%)	2.773 (100%)
Totaal kosten (incl rendement)	27.155	16.675	43.830

Tabel 5: Kostenverdeling naar water en capaciteit

Waterbedrijf Groningen wijst 58,3% van de kosten van drinkwaterlevering toe aan water en 41,7% aan capaciteit. ACM merkt op dat de toewijzing van het rendement (op totaalniveau) afwijkt ten opzichte van de verdeling van de kosten. De totale kosten (incl. rendement) vormen de basis voor de tarieven die ACM verder beoordeelt in paragraaf 4.4.

4.3.3 Vermogenskosten

4.3.3.1 Waardering historische kostprijs

Uit artikel 11, vierde lid, van de Drinkwaterwet volgt dat het drinkwaterbedrijf als grondslag voor het berekenen van de vermogenskosten de materiële vaste activa moet waarderen tegen de historische kostprijs.

In het jaarverslag 2014 vermeldt Waterbedrijf Groningen dat het bedrijf de materiële vaste activa in eigen gebruik worden gewaardeerd tegen de kostprijs (verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs).¹⁴

De waarde van de activa voor 2016 zoals opgenomen in het kostprijsmodel ligt in lijn met de waardering zoals opgenomen in de jaarrekening 2014 en het bedrijfsverslag 2014. ACM constateert dat de waardering van vaste activa in de jaarrekening in lijn is met artikel 11, vierde lid van de Drinkwaterwet.

4.3.3.2 Toerekening kosten van activa

Uit artikel 11, derde lid, van de Drinkwaterwet volgt dat het drinkwaterbedrijf de kosten van materiële vaste activa dient toe te rekenen op basis van afschrijvingsmethoden en –termijnen die volgens algemeen aanvaarde bedrijfseconomische principes zijn bepaald. Algemeen aanvaarde bedrijfseconomische principes houden in dat kosten verdeeld worden op basis van het relatieve gebruik (de inzet) van het actief voor een bepaalde activiteit. Hierbij is onderscheid te maken naar activa die volledig aan één activiteit zijn toe te wijzen en activa die voor meerdere activiteiten worden gebruikt. ACM verwacht tevens een logisch verband tussen afschrijvingskosten en activa; als afschrijvingskosten zijn toegewezen aan een activiteit, verwacht ACM ook dat activa zijn toegewezen aan die activiteit, en omgekeerd.

Onderstaande tabel bevat de afschrijvingen en activa uit het kostprijsmodel van Waterbedrijf Groningen. Waterbedrijf Groningen heeft de afschrijvingen en activa verdeeld over drinkwaterlevering en overige wettelijke taken, buitenlandse activiteiten en niet wettelijke taken.¹⁵

¹⁴ Jaarrekening 2014 Waterbedrijf Groningen, Algemene toelichting en grondslagen van waardering en resultaatbepaling (pagina 77).

¹⁵ Naar aanleiding van de zienswijze van Waterbedrijf Groningen d.d. 10 maart 2017 is de rapportage aangepast op dit onderdeel.

Activiteit (bedragen * € 1000)	Afschrijvingskosten (A)	Activawaarde (B)*	Procentueel (= A/B)
Drinkwaterlevering en overige wettelijke activiteiten	8.279	149.150	5,55%
Buitenland (1% regeling)	-	-	-
Niet wettelijke activiteiten	111	19.436	0,57%
Totaal	8.390	168.586	4,98%

Tabel 6: Afschrijvingskosten en activa per activiteit

* Dit betreft de gemiddelde activawaarde zoals die door het drinkwaterbedrijf is toegewezen aan de betreffende activiteit.

Ten aanzien van de afschrijvingsmethoden en –termijnen licht Waterbedrijf Groningen in het jaarverslag 2014 toe dat de afschrijvingstermijnen van de materiële vaste activa zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur, waarbij de activa lineair worden afgeschreven rekening houdende met een restwaarde.

ACM acht het aannemelijk dat Waterbedrijf Groningen de kosten van de activa toerekent op basis van algemeen aanvaarde bedrijfseconomische principes. Op grond van het bovenstaande vindt ACM het aannemelijk dat Waterbedrijf Groningen voldoet aan artikel 11, derde lid, van de Drinkwaterwet.¹⁶

4.3.3.3 Activawaarde is gemiddelde van begrote totaal

Uit artikel 6, tweede lid, van de Drinkwaterregeling volgt dat het drinkwaterbedrijf de activawaarde moet berekenen als het gemiddelde van de activawaarde per 1 januari en 31 december van het jaar waarvoor de toegestane vermogenskosten worden berekend. De liquide middelen worden niet tot de activawaarde gerekend.

Waterbedrijf Groningen begroot de gemiddelde activa waarde voor drinkwaterlevering voor 2016 op € 149,1 mln. Op 1 januari verwacht Waterbedrijf Groningen een waarde van € 148,3 mln en op 31 december een waarde van € 150,0 mln. De aan ACM verstrekte bedrijfsbegroting 2016 van Waterbedrijf Groningen bevat geen activawaarde. De activawaarde ligt in lijn met de activawaarde uit de jaarrekening 2014. ACM vindt het aannemelijk dat in het kostprijsmodel de activawaarde inderdaad op grond van bovenstaande rekenregels heeft berekend. ACM vindt het aannemelijk Waterbedrijf Groningen voldoet aan artikel 6, tweede lid, van de Drinkwaterregeling,.

4.3.3.4 Kosten buitenlandse activiteiten (1% regeling)

Uit artikel 8, tweede lid, van het Drinkwaterbesluit volgt dat de kosten voor bevordering van een

¹⁶ Naar aanleiding van de zienswijze van Waterbedrijf Groningen d.d. 10 maart 2017 is de rapportage aangepast op dit onderdeel.

goede drinkwatervoorziening in het buitenland maximaal 1% mogen bedragen van de geraamde omzet van de drinkwatertaken. In het kostprijsmodel geeft Waterbedrijf Groningen € 250.000 aan kosten op ter bevordering van goede drinkwatervoorziening in het buitenland. De omzet voor waterlevering heeft Waterbedrijf Groningen begroot op € 43,83 mln, waarmee de kosten voor buitenlandse activiteiten 0, 57% bedragen van de geraamde omzet van de drinkwatertaken. Waterbedrijf Groningen handelt hiermee conform artikel 8, tweede lid van het Drinkwaterbesluit.

4.3.3.5 *Begrootte vermogenskosten bedragen niet meer dan vastgestelde WACC*

Uit artikel 11, tweede lid Drinkwaterwet en artikel 6, eerste lid, van de Drinkwaterregeling volgt dat het drinkwaterbedrijf de vastgestelde vermogenskostenvergoeding niet mag overschrijden.¹⁷ De vastgestelde vermogenskostenvergoeding voor de periode 2016 en 2017 bedraagt 4,2%. Uit artikel 8, derde lid, van het Drinkwaterbesluit volgt dat de kosten ter bevordering van goede drinkwatervoorziening in het buitenland in mindering worden gebracht op de toegestane vermogenskostenvergoeding. Dit betekent dat de kosten ten laste van het resultaat van de drinkwatertaken worden gebracht.

Voor 2016 begroot Waterbedrijf Groningen € 4,6 mln aan vermogenskosten voor drinkwaterlevering en € 250.000 aan kosten op ter bevordering van goede drinkwatervoorziening in het buitenland, dit komt neer op een WACC van 3,3%.¹⁸ ACM stelt vast dat Waterbedrijf Groningen handelt conform artikel 11, tweede lid Drinkwaterwet, artikel 6, eerste lid van de Drinkwaterregeling en artikel 8, derde lid van het Drinkwaterbesluit.

ACM tekent daarbij wel aan dat de omvang van de activawaarde 2016 een inschatting is van Waterbedrijf Groningen. De waarde zoals opgenomen in het kostprijsmodel is terug te herleiden tot het bedrijfsverslag 2014. Waterbedrijf Groningen heeft een jaarlijkse indexatie van 1% toegepast op de waarde uit 2014 om te komen tot de activawaarde in 2016. De daadwerkelijke investeringen kunnen afwijken van de door Waterbedrijf Groningen gehanteerde indexering.

4.3.3.6 *Compensatie positief verschil gerealiseerde en toegestane vermogenskosten*

Uit artikel 12, tweede en derde lid, van de Drinkwaterwet volgt dat het drinkwaterbedrijf een toets moet uitvoeren op de gerealiseerde vermogenskosten om vast te stellen of sprake is van een overschrijding van de toegestane vermogenskosten. Het drinkwaterbedrijf legt dit vast in een verslag vergezeld van een goedkeurende verklaring van een registeraccountant. Indien uit dit verslag blijkt dat er sprake is van een overschrijding dient het drinkwaterbedrijf dit te compenseren in de tarieven voor het jaar t+2.

¹⁷ Dit betekent dat het drinkwaterbedrijf ten hoogste de geldende gewogen gemiddelde vermogenskostenvoet (hierna: WACC) mag hanteren. De WACC is het quotiënt van de vermogenskosten en de gemiddelde waarde van de activa.

¹⁸ (Vermogenskosten Waterlevering (€4,6 mln) + de kosten voor bevordering van een goede drinkwatervoorziening in het buitenland (€ 0,25 mln)) / activa drinkwaterlevering (€ 149,15 mln) = 3,2%.

Uit dit verslag blijkt dat er geen overschrijding was van de toegestane vermogenskosten. ACM heeft op basis van dit verslag berekend dat de gerealiseerde vermogenskosten 2,4% bedraagt, terwijl de toegestane vermogenskostenvergoeding hoger is (4,8%).¹⁹ ACM stelt op basis hiervan vast dat Waterbedrijf Groningen in lijn handelt met artikel 12, tweede en derde lid, van de Drinkwaterwet.

ACM merkt hierbij op dat bovengenoemd verslag is opgesteld in overeenstemming met het Protocol Prestatievergelijking Drinkwaterbedrijven 2012²⁰ en een bijbehorende invulinstructie. ACM plaats hierbij de kanttekening dat ACM niet kan vaststellen dat deze wijze van opstellen van dit verslag conform de bedoeling van artikel 12, tweede lid van de Drinkwaterwet is geschiedt. Dit Protocol heeft immers uitsluitend als doel de prestaties van drinkwaterbedrijven te vergelijken en geeft aan dat de kostentoedeling in het kader van het tarieftoezicht op de drinkwaterbedrijven hiervan kan afwijken.

4.4 Toetsing van de tarieven aan wettelijke bepalingen (stap 2)

In deze paragraaf zullen de volgende onderwerpen worden behandeld:

1. Of de tarieven kostendekkend zijn en of de begroting gebaseerd is op gerealiseerde omzet in het voorafgaande jaar (4.4.1);
2. Of Waterbedrijf Groningen niet discriminerende tarieven hanteert die op een transparante en op kosten gebaseerde wijze onderbouwd zijn (4.4.2);
3. Of Waterbedrijf Groningen een tarievenoverzicht publiceert in overeenstemming met de tarieven opgenomen in het kostprijsmodel (4.4.3).

4.4.1 Opbrengsten

4.4.1.1 Kostendekkendheid van de tarieven

In artikel 11, eerste lid van de Drinkwaterwet is opgenomen dat een drinkwaterbedrijf ondermeer kostendekkende tarieven moet hanteren. Volgens artikel 9, derde lid van het Drinkwaterbesluit, voldoet een drinkwaterbedrijf in ieder geval aan de eis van kostendekkendheid wanneer de totale begrote omzet voor haar drinkwatertaken niet groter is dan de totale begrote kosten voor deze taken. ACM heeft getoetst of Waterbedrijf Groningen niet meer opbrengsten dan kosten heeft begroot voor vastrecht en variabele tarieven in 2016.

De begrote omzet uit vastrecht en variabele tarieven bedraagt € 43,8 mln, dit is 87,5% van de totale omzet van Waterbedrijf Groningen. De begrote omzet uit vastrecht en variabele tarieven is gelijk aan de kosten (incl. eigen vermogenskosten) die het drinkwaterbedrijf hiervoor begroot. Bij deze toets van kostendekkendheid neemt ACM als uitgangspunt aan dat Waterbedrijf Groningen op een juiste wijze een scheiding heeft aangebracht tussen kosten voor wettelijke

¹⁹ Gerealiseerde vermogenskosten à € 3,34 mln. (A) plus Buitenlandse activiteiten 1% regeling à € 0,25 mln. (B) afgezet tegen het gemiddelde balanstotaal à € 146,86 mln (C) levert 2,4% op via de formule: $[(A+B)/100] * 100\%$.

²⁰ Protocol prestatievergelijking drinkwaterbedrijven 2015, 10 december 2014.

drinkwatertaken en overige taken en activiteiten.

Op grond van de begrote kosten in het kostprijsmodel concludeert ACM dat het vastrecht en de variabele tarieven van Waterbedrijf Groningen op totaalniveau kostendekkend zijn. ACM stelt dat Waterbedrijf Groningen in lijn handelt met artikel 9, derde lid van het Drinkwaterbesluit.

4.4.1.2 Omzet

Uit artikel 9, eerste lid, onderdeel a van het Drinkwaterbesluit volgt dat de raming van de met drinkwatertaken te behalen omzet mede gebaseerd moet zijn op de daadwerkelijk gerealiseerde omzet in het voorafgaande kalenderjaar (2014). Om dit te kunnen toetsen maakt Waterbedrijf Groningen idealiter inzichtelijk of de omzet in 2016 plus afzetgroei en tariefwijzigingen in lijn ligt met de omzet in 2014. ACM beschikt echter niet over de benodigde gegevens voor deze toets. Gelet op de relatief kleine tarief- en afnameschommelingen uit eerdere jaren is het aannemelijk dat de raming van de omzet in 2016 wel mede gebaseerd is op eerdere jaren.

Waterbedrijf Groningen heeft aangegeven in haar kostprijsmodel dat de opgegeven verkoopcijfers gebaseerd zijn op de gegevens over aansluitingen en verbruik in het jaar 2014, verhoogd met verkoopprognoses. De verkoopprognoses 2016 zijn percentueel verdeeld over categorieën conform verhoudingen realisaties 2014. ACM heeft echter de benodigde gegevens om dit te toetsen niet ontvangen.

ACM heeft strikt genomen onvoldoende gegevens om vast te stellen dat Waterbedrijf Groningen in lijn handelt met artikel 9, eerste lid, onderdeel a van het Drinkwaterbesluit. ACM acht dit wel aannemelijk gelet op ontwikkelingen in de tarieven en afzet uit voorgaande jaren.

4.4.2 Tarieven

4.4.2.1 Tariefbeleid

Waterbedrijf Groningen gebruikt bij het vaststellen van de tarieven haar eigen tariefbeleid. Het kostprijsmodel dat Waterbedrijf Groningen hanteert is in ontwikkeling. De kostprijzen die berekend worden met het kostprijsmodel dienen als controle achteraf, maar worden niet gebruikt bij het vaststellen van de tarieven. Momenteel is het nog onduidelijk of Waterbedrijf Groningen in de toekomst wil toegroeien naar op kostprijs gebaseerde tarieven. De vastrechtstarieven zijn in het verleden vastgesteld op een niveau waar ze de kapitaalkosten zouden moeten dekken.

Uit de Begroting 2016²¹ blijkt dat bovenstaande tariefmethodiek voor Waterbedrijf Groningen leidt tot de volgende keuzes:

1. Waterbedrijf Groningen verhoogt het variabel tarief voor kleinverbruikers naar € 0,65 per m³

²¹ Bron: "Begroting 2016 en MJB 2016-2020 Waterbedrijf Groningen tbv AvA 19 november 2015".

in 2016;

2. Waterbedrijf Groningen verhoogt het basis vastrecht tarief bij een 2 m³/h aansluiting naar € 45,96 in 2016;
3. Waterbedrijf Groningen geeft aan de aansluittarieven in principe vast te stellen op een kostendekkend niveau.

Hieronder is in meer detail weergegeven wat de consequenties voor de afzonderlijke tariefcategorieën zijn, van de keuzes die Waterbedrijf Groning in haar tariefbeleid heeft gemaakt.

Waterbedrijf Groningen heeft 28 verschillende tarieven voor vastrecht voor klanten met een meter en daarnaast nog tarieven voor onbemeterde klanten. De tarieven zijn afhankelijk van de capaciteit van de aansluiting. Waterbedrijf Groningen heeft voor elk vastrecht tarief ook een kostprijs uitgerekend. Het verschil tussen het tarief en de kostprijs wordt verklaard door de winstmarge. Op basis van het verwachte aantal aansluitingen bedraagt de geschatte omzet op basis van het vastrecht tarief €16,7 mln, dit is 38,0% van de totale omzet uit drinkwaterlevering. Een volledig overzicht van de kostprijzen en tarieven voor vastrecht in 2016 staat in bijlage 6.1.

Waterbedrijf Groningen hanteert één variabel tarief. Waterbedrijf Groningen heeft in het kostprijsmodel voor elk type aansluiting ook een kostprijs uitgerekend. Op basis van de verwachte afzet zoals weergegeven in het afzetplan van Waterbedrijf Groningen bedraagt de geschatte opbrengst op basis van het variabel tarief € 27,2 mln, dit is 62% van de totale omzet uit drinkwaterlevering. Een volledig overzicht van de kostprijzen en tarieven voor levering staat in bijlage 6.2.

Waterbedrijf Groningen brengt nog overige tarieven in rekening, zoals tarieven voor nieuwe aansluitingen, wateronderbreking (afsluiting), aansluiting voor brandblusvoorziening en het herstellen van een beschadigde watermeter. Bij het vaststellen van deze tarieven gaat Waterbedrijf Groningen er vanuit dat deze precies de kosten van de bijbehorende diensten dekken.

4.4.2.2 *Tariefstelling*

Volgens artikel 9, eerste lid, onderdeel b van het Drinkwaterbesluit, moeten de elementen en wijze van berekening van de tarieven gevormd worden door een raming van de kosten van de drinkwatertaken. Hieruit volgt dat de wijze van berekening van de tarieven voor drinkwatertaken gebaseerd moet worden op een raming van de kosten voor deze taken. Naast de eis van kostendekkendheid op totaalniveau dienen individuele tarieven in redelijke verhouding te staan tot de kosten.²²

²² Brief van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu aan de ILT van 19 november 2013, IenM kenmerk IENM/BSK-2013/268016.

Zoals toegelicht in 4.4.2.1 baseert Waterbedrijf Groningen haar tarieven op haar eigen tariefbeleid. De tarieven zijn derhalve niet gebaseerd op de uitkomsten van het kostprijsmodel. Waterbedrijf Groningen gebruikt het kostprijsmodel als controle om vast te stellen of sprake is van grote afwijkingen in de berekende kostprijs en het uiteindelijk gehanteerde tarief. De eigen vermogenskosten worden door Waterbedrijf Groningen gebruikt als sluitpost tussen het op basis van beleid gestelde tarief en de berekende kostprijs. Waterbedrijf Groning rekent 58,3% van de kosten toe aan water (het variabele tarief) en 41,7% aan capaciteit (vastrecht), zie tabel 5. Waterbedrijf Groningen heeft het rendement verdeeld in een verhouding van 116,1% tegenover -16,1% voor respectievelijk water (variabele tarief) en capaciteit (vastrecht). Hieruit blijkt dat de verhouding tussen kosten van water en capaciteit niet in lijn ligt met de verhouding tussen de rendementen van water en capaciteit. Deze verhouding is onderdeel van het beleid van Waterbedrijf Groningen.

Wanneer de marges op individueel tariefniveau worden bekeken blijkt dat er grote verschillen zijn per tariefcategorie. De winstmarge die behaald wordt op het individuele vastrecht verschilt per aansluitingscapaciteit, van -11,9% van de kostprijs bij een aansluiting van 6 m³/h tot 75,2% van de kostprijs bij een aansluiting van 25 m³/h. De winstmarge die behaald wordt op de individuele variabele tarieven verschilt per categorie, van 12,1% bij een verbruik tot 300 m³ tot en met 25% bij een verbruik boven 25.000 m³. Een volledig overzicht van de marges van Waterbedrijf Groningen in 2016 staat in de bijlage.

Voor het inzicht in de totstandkoming van de tarieven verwacht ACM dat Waterbedrijf Groningen per tarief aangeeft hoe deze is afgeleid uit de kostprijs. ACM constateert dat sprake is van variërende marges per tarief. ACM benadrukt dat de marge per tarief niet per definitie gelijk hoeft te zijn, maar dat als een drinkwaterbedrijf de marge baseert op beleid, de marge dan voor iedere categorie toegelicht moet worden. Waterbedrijf Groningen maakt niet inzichtelijk waardoor de verschillen tussen de eigen vermogenskosten per tarief worden verklaard

ACM plaatst een kanttekening bij de redelijkheid van de mate waarin individuele tarieven in verhouding staan tot de kosten. De negatieve marges danwel sterk afwisselende marges laten zien dat niet elk tarief in verhouding staat met de onderliggende kosten. De tariefstelling van de individuele tarieven voor drinkwaterlevering is derhalve niet gebaseerd op een raming van de kosten. Volgens ACM is dit niet in lijn met artikel 9, eerste lid, onderdeel b van het Drinkwaterbesluit.

4.4.2.3 *Transparantie opbouw tarieven*

Uit artikel 10, derde lid van het Drinkwaterbesluit volgt dat transparant moet zijn hoe vanuit de kosten – operationele kosten, afschrijvingen, vermogenskosten en belastingen – de tarieven zijn afgeleid. ACM heeft beoordeeld hoe Waterbedrijf Groningen hier invulling aan heeft gegeven.

Uit hoofdstuk 4.3.2.2 blijkt dat Waterbedrijf Groningen inzichtelijk maakt in het kostprijsmodel welke kosten (operationele kosten, afschrijvingen, vreemd vermogenskosten en belastingen) zij maakt voor drinkwaterlevering. Vervolgens maakt Waterbedrijf Groningen inzichtelijk hoe deze kosten worden toegerekend aan de individuele vastrecht- en variabele tarieven. Waterbedrijf Groningen toont het verschil tussen deze kostprijzen en tarieven. Het verschil schrijft Waterbedrijf Groningen toe aan eigen vermogenskosten, oftewel de winstmarge.

Op basis van het bovenstaande is ACM van mening dat Waterbedrijf Groningen handelt conform artikel 10, derde lid van het Drinkwaterbesluit. Voor de overige tarieven, waaronder ook het aansluittarief, geldt dat het kostprijsmodel geen kostprijs berekend. Waterbedrijf Groningen stelt voor het aansluittarief afzonderlijk een calculatie op om tot een kostprijs te komen.

4.4.2.4 *Niet discriminerende tarieven*

Artikel 11, eerste lid van de Drinkwaterwet stelt dat drinkwatertarieven niet discriminerend behoren te zijn. Aan de eis van niet discriminerende tarieven wordt ten minste voldaan als voor gelijke gevallen gelijke tarieven gerekend worden.

Uit de tariefgroepen die Waterbedrijf Groningen hanteert voor drinkwaterlevering blijkt dat er een objectieve grondslag is bij het onderscheid dat wordt gemaakt tussen verschillende afnemers en daarbij behorende tarieven. ACM is van mening dat Waterbedrijf Groningen handelt conform de bepaling in artikel 11, eerste lid van de Drinkwaterwet om niet discriminerende tarieven te hanteren.

4.4.2.5 *Ander water dan drinkwater*

Artikel 10, vierde lid vereist dat het door het drinkwaterbedrijf gepubliceerde tarievenoverzicht inzicht verschaft in de wijze waarop kosten voor levering van ander water dan drinkwater worden toegerekend.

ACM constateert uit de verkregen informatie dat Waterbedrijf Groningen geen ander water dan drinkwater levert. Op basis daarvan is deze wettelijke bepaling niet van toepassing op Waterbedrijf Groningen.

4.4.3 **Publicatie van het tarievenoverzicht**

Volgens artikel 10, tweede lid van het Drinkwaterbesluit moet het drinkwaterbedrijf een overzicht publiceren van haar tarieven. ACM heeft vastgesteld met een bezoek aan de website²³ op 10 februari 2016 dat Waterbedrijf Groningen haar vastrecht, variabele tarieven en aansluittarieven heeft gepubliceerd. Op basis hiervan is ACM van mening dat Waterbedrijf Groningen handelt conform artikel 10, tweede lid van het Drinkwaterbesluit.

²³ <https://waterbedrijfgroningen.nl/klantenservice/prijs-van-uw-drinkwater/>

ACM merkt op dat het aansluittarief voor de kleinste aansluiting dat Waterbedrijf Groningen heeft opgenomen in het kostprijsmodel niet overeenkomt met het hierbij behorende tarief in het online gepubliceerde tarievenoverzicht. Hierdoor is het voor ACM onduidelijk welk tarief Waterbedrijf Groningen daadwerkelijk in rekening brengt. ACM gaat er vanuit dat de online publicatie juist is en betwijfelt daarom de juistheid van dit onderdeel in het kostprijsmodel.

5 Conclusie Waterbedrijf Groningen

Waterbedrijf Groningen gebruikt met ingang van 2016 een kostprijsmodel om transparantie te bieden in de scheiding van kosten voor drinkwatertaken en niet-drinkwatertaken en het berekenen van kostprijzen. ACM is van mening dat het kostprijsmodel een stap in de juiste richting is om inzichtelijk te maken welke kosten worden gedekt door de drinkwatertarieven.

Waterbedrijf Groningen maakt inzichtelijk hoe de begrote kosten die zij gebruikt in het kostprijsmodel aansluiten met de bedrijfsbegroting van Waterbedrijf Groningen. Waterbedrijf Groningen verdeelt deze kosten over drinkwaterlevering, kosten voor overige wettelijke taken, kosten voor niet-wettelijke taken en kosten voor buitenlandse activiteiten. Daarnaast heeft Waterbedrijf Groningen in het kostprijsmodel bij drinkwaterlevering voor elk type vastrecht en variabel tarief een kostprijs berekend. Hierdoor heeft Waterbedrijf Groningen meer inzicht gegeven in de relatie tussen kosten en tarieven.

ACM blijft op enkele punten echter kritisch. Ten eerste, de scheiding tussen de drinkwater en niet-drinkwater kosten. De lijst die Waterbedrijf Groningen gebruikt voor het scheiden van kosten waarborgt deze scheiding onvoldoende, daarbij is het niet navolgbaar hoe deze lijst is gebruikt. Ook rekent Waterbedrijf Groningen alle afschrijvingskosten van de activa toe aan drinkwater, terwijl zij ook activa voor niet-drinkwateractiviteiten heeft.

Ten tweede, de kostenefficiëntie. Waterbedrijf Groningen heeft niet zichtbaar gemaakt hoe de gerealiseerde verbetering van de kostenefficiëntie en onderlinge prestatievergelijking zijn betrokken bij het ramen van de kosten. Wel heeft Waterbedrijf Groningen een vorm van efficiëntie betrokken bij de raming van de kosten, en heeft zij aannemelijk gemaakt rekening te houden met de prestaties van andere drinkwaterbedrijven.

Ten derde, de relatie tussen kostprijzen en tarieven. Waterbedrijf Groningen stelt haar tarieven vast op basis van haar eigen tariefbeleid. Waterbedrijf Groningen streeft naar stabiele tarieven en probeert schommelingen in tarieven te voorkomen. Waterbedrijf Groningen gebruikt het kostprijsmodel niet om haar tarieven vast te stellen; het kostprijsmodel wordt enkel gebruikt als controle achteraf. Het kostprijsmodel geeft inzicht in de bijbehorende kostprijs van elk van de tarieven. Hierdoor is het inzichtelijk dat de marges (winst) per tarief erg verschillen. Waterbedrijf Groningen heeft de verschillen per individueel tarief niet toegelicht. ACM meent dat sommige kostprijzen zo ver afdrijven van de tarieven dat dit een nadere toelichting in het beleid per individueel tarief verdient.

6 Bijlagen

6.1 Overzicht vastrechtstarieven

Aansluitcategorie (m3/h)	Aantal afnemers	Kostprijs in EUR	Marge in procenten	Tarief in EUR	Opbrengst in EUR
2	260.760	49,82	-9,37%	45,15	11.772.746
3	4.079	249,01	13,58%	282,83	1.153.658
4	76	372,5	3,62%	386	29.336
5	4	509,1	-5,22%	482,5	1.930
6	788	657,14	-14,13%	564,3	444.672
7	12	959,32	20,40%	1155	13.860
8	1	1.156,52	14,14%	1.320,00	1.320
9	46	1.363,85	8,88%	1.485,00	68.310
10	273	1.580,62	1,71%	1.607,69	438.900
12	47	2.040,24	-2,95%	1.980,00	93.060
14	156	2.531,67	-8,76%	2.310,00	360.360
15	1	2.788,40	53,31%	4.275,00	4.275
20	24	4.171,28	36,65%	5.700,00	136.800
25	26	5.700,90	75,19%	9.987,50	259.675
30	4	7.358,63	62,87%	11.985,00	47.940
35	5	9.131,09	53,13%	13.982,50	69.913
40	4	11.008,08	45,17%	15.980,00	63.920
45	1	12.981,50	38,49%	17.977,50	17.978
50	3	15.044,77	44,98%	21.812,50	65.438
55	1	17.192,35	39,56%	23.993,75	23.994
60	2	19.419,55	34,79%	26.175,00	52.350
99	1	39.148,65	10,32%	43.188,75	43.189
100	3	39.703,38	29,46%	51.400,00	154.200
120	1	51.248,51	20,35%	61.680,00	61.680
125	1	54.262,71	18,41%	64.250,00	64.250
130	1	57.325,54	16,56%	66.820,00	66.820
200	1	104.777,85	-1,89%	102.800,00	102.800
200	1	104.777,85	-1,89%	102.800,00	102.800
Subtotaal bemeterd					
Staffel onbemeterd	Aantal afnemers	Kostprijs in EUR	Marge in procenten	Tarief in EUR	Opbrengst in EUR
1	972	86,75	5,27%	91,32	88.763
2	1.679	103,22	4,17%	107,52	180.526
3	1.087	114,98	7,60%	123,72	134.484
4	1.013	127,28	9,93%	139,92	141.739
5	602	140,19	11,36%	156,12	93.984

6	318	153,77	12,06%	172,32	54.798
7	79	168,07	12,17%	188,52	14.893
8	39	183,18	11,76%	204,72	7.984
9	38	199,17	10,92%	220,92	8.395
SHV	118	2.075,99	-4,62%	1.980,00	233.640
Subtotaal onbemeterd					959.206
Totaal					16.675.377

Tabel 7: Vastrechtstarieven 2016 Groningen²⁴

6.2 Overzicht variabele tarieven

Verbruikscategorie (m3)	Verbruik in m ³	Kostprijs in EUR	Marge in procenten	Tarief in EUR	Opbrengst in EUR
0 - 300	24.247.212	0,58	12,07%	0,65	15.489.009
301 - 1.000	2.566.731	0,56	16,07%	0,65	1.663.242
1.000 - 2.500	1.717.093	0,55	18,18%	0,65	1.112.676
2.501 - 5.000	2.067.676	0,55	18,18%	0,65	1.339.854
5.001 - 25.000	3.077.447	0,53	22,64%	0,65	1.994.186
25.001 - 50.000	803.638	0,52	25,00%	0,65	520.757
50.001 - 100.000	752.131	0,52	25,00%	0,65	487.381
> 100.000	7.018.280	0,52	25,00%	0,65	4.547.845
Totaal					27.154.951

Tabel 8: Variabele tarieven 2016 Waterbedrijf Groningen²⁵

²⁴ Kostprijsmodel 2016 Waterbedrijf Groningen.

²⁵ Kostprijsmodel 2016 Waterbedrijf Groningen.